

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський державний екологічний університет

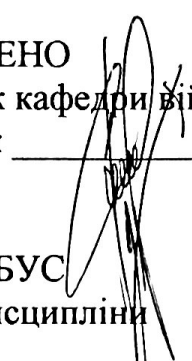
ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні групи забезпечення спеціальності
від «31» серпня 2020 року

протокол № 1

Голова групи Ж.Р.ШАКІРЗАНОВА

ПОГОДЖЕНО

Начальник кафедри військової підготовки
полковник Олег ГРУШЕВСЬКИЙ

СИЛЛАБУС
навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ ВІЙН ТА ВІЙСЬКОВЕ МИСТЕЦТВО

(назва навчальної дисципліни)

103 Науки про Землю

(шифр та назва спеціальності)

Організація метеорологічного та геофізичного забезпечення
Збройних Сил України

(назва освітньої програми)

магістр

(рівень вищої освіти)

денна

(форма навчання)

2-й рік навчання;

(рік навчання)

семестр – 3;

(семестр навчання)

кредитів – 1,5/45;

(кількість кредитів ЕКТС/годин)

залік

(форма контролю)

кафедра військової підготовки

(кафедра)

Одеса, 2020 р.

Автор: Шанюк О.В., старший викладач
(прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчена звання)

Поточна редакція розглянута на засіданні кафедри військової підготовки
від «19» 08 2020 року, протокол № 12.

Викладачі: лекції, мод. контроль, практичні заняття, залік – Шанюк О.В.,
старший викладач,
(вид навчального заняття: прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчена звання)

Рецензент: кандидат географічних наук, доцент полковник Грушевський О.М.

Перелік попередніх редакцій

Прізвища та ініціали авторів	Дата, № протоколу	Дата набуття чинності

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Історія війн та військове мистецтво» є вивчити з курсантами основні етапи розвитку засобів і способів ведення збройної боротьби з найдавніших часів до наших днів. В поглибленні знання з еволюцій військ, зброї, тактик ведення бою, показі важливої ролі оборонних фортець, замків та культових споруд у військових діях. На конкретних історичних прикладах показати роль народних мас і полководців у війнах, роль людини і техніки у розвитку способів збройної боротьби.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- формування у курсантів теоретичних навиків застосування історичного досвіду збройних сил та їх озброєння, удосконалення форм та способів ведення збройної боротьби на різних етапах розвитку суспільства;
- показати професіоналізм іноземних та українських полководців, героїзм і бойовий дух воїнів різних епох.

Компетентність

Компетентність	ПВ01 Уміння на конкретних історичних прикладах показувати роль народних мас і діяльності людей та техніки в розвитку засобів та способів ведення збройної боротьби, здатність розширювати загальний військовий, оперативний і тактичний кругозір.
Результат навчання	РНвс02 Застосовувати історичний досвід під час своєї професійної діяльності, бути патріотом, мати почуття гідності за Україну, свій народ та Збройні Сили.
Базові знання	• історія війн і розвиток військового мистецтва рабовласницького, феодального суспільств та епохи капіталізму (на понятійному рівні); • особливості розвитку військового мистецтва в операціях Першої світової війни. Проблеми оборонних та наступальних боїв (операцій) і шляхи їх вирішення у роки Першої світової війни (на понятійному рівні); • найважливіші етапи військової історії країн світу і України.
Базові вміння	• орієнтуватися в історичній послідовності війн, на цій підставі здійснювати аналіз причин та характеру їх виникнення, використовувати його в практичній діяльності; • аналізувати й оцінювати явища політичного розвитку українського суспільства в контексті світової історії,

	застосовувати набуті знання для прогнозування соціально-політичних процесів і на цій підставі формувати у підпорядкованого особового складу національну свідомість, високі морально-психологічні якості громадянина-патріота України; • використовувати історичні досягнення військового мистецтва та досвід бойових дій.
Базові навички	• здійснювати порівняльний аналіз військових історичних подій та явищ минулого України та європейських країн; • аналізувати визначні битви та характеризувати діяльність видатних військових діячів різних часів; • аналізувати розвиток військового мистецтва, бойової тактики, стратегії різних історичних періодів.
Пов'язані силабуси	немає
Попередні дисципліни	«Тактика», «Статути Збройних Сил України»
Наступні дисципліни	немає
Кількість годин	лекції – 7 год., практичні заняття – 14 год. СРС – 24 год.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Лекційний модуль

3 семестр

Змістові модулі	Назва модуля	Назва теми	Кількість годин	
			ауд	СРС
ЗМ-Л1	Військове мистецтво у стародавньому у світі, середньовіччя та нового часу	Тема 1. Розвиток військового мистецтва у війнах стародавнього світу	2	2
		1. Зародження військової організації та елементів військового мистецтва в умовах первіснообщинного ладу.	1	1
		2. Розвиток військової організації та військового мистецтва у стародавньому світі.	1	1
		Тема 2. Розвиток військового мистецтва у війнах середньовіччя	2	2
		1. Характеристика збройних сил держав середньовіччя.	1	1
		2. Розвиток військового мистецтва в часи середньовіччя.	1	1
		Тема 3. Розвиток військового мистецтва у війнах нового часу	2	2
		1. Характеристика збройних сил мануфактурного періоду.	1	1
		2. Розвиток військового мистецтва у війнах індустріального періоду нового часу.	1	1
	Тестова робота		1	2
Разом		7	8	

Консультації: підполковник Шанюк Олег Віталійович (дні тижня та час встановлюються графіком проведення консультацій, аудиторія № 426).

2.2 Практичний модуль

3 семестр

Змістові модулі	Назва модуля	Назва теми	Кількість годин	
			ауд	СРС
ЗМ-П1	Військове мистецтво стародавнього світу, середньовіччя та нового часу	Тема 1 Військове мистецтво у війнах стародавнього світу та середньовіччя	8	6
		1. Війни та воєнне мистецтво у державах стародавнього Сходу.	2	2
		2. Розвиток військової організації та військового мистецтва у добу Античності.	3	2
		3. Військове мистецтво Давньоруської держави.	3	2
		Тема 2. Військове мистецтво нового часу	6	4
		1. Військове мистецтво українського козацтва.	3	2
		2. Розвиток військового мистецтва у війнах індустріального періоду нового часу.	3	2
Разом			14	10

Консультації: підполковник Шанюк Олег Віталійович (дні тижня та час встановлюються графіком проведення консультацій, аудиторія № 426).

Перелік аудиторій:

аудиторія 426: клас загальновійськової підготовки;

2.3. Самостійна робота курсантів та контрольні заходи

Змістовий модуль	Розділи роботи	Завдання на СРС	Кількість годин СРС	Контрольні заходи	Термін проведення (№ тижня)
3 семестр					
ЗМ-Л1	Військове мистецтво у стародавньому світі, середньовіччя та нового часу	- підготовка до лекційних занять;	6	УО	1-7
		- підготовка до модульної тестової контрольної роботи(обов'язкова)	2	ТР	7
ЗМ-П1	Військове мистецтво у стародавньому світі, середньовіччя та нового часу	підготовка до усного опитування та доповіді на семінарському занятті (обов'язкові)	10	УО ДСЗ	1-7
Залік		підготовка до ЗКР(обов'язкова)	6	3	7
Разом			24		

Поточна та підсумкова оцінка рівня знань курсантів здійснюється за модульною системою. Розділи навчальної дисципліни розділені на 1 теоретичний та 1 практичний модулі. Максимальна сума балів, яку може отримати студент, складає 100 балів, з яких за теоретичний модуль – 50 балів, за практичний модуль – 50 балів.

Рейтинг курсантів з навчальної дисципліни «Історія війн та військове мистецтво» складається з балів, що він отримує за:

1. написання тестової роботи ЗМ-Л1(робота оцінюється у 50 балів ($2 \times 25 = 50$ (балів);

2. підготовку і доповідь на 5 семінарських заняттях згідно з тематикою ЗМ-П1(кожна доповідь максимально оцінюється у 10 балів $10 \times 5 = 50$ балів).

Максимальна кількість балів, яку курсанти можуть отримати за підготовку і доповідь на семінарських заняттях, складає 50 балів. Кількість отриманих балів за підготовку і доповідь на семінарському занятті залежить від якості підготовки доповіді, а також повноти і правильності відповідей курсанта під час виступу.

Модульний контроль.

Структура завдань, система проведення модульного контролю та критерії оцінки рівня знань розробляються кафедрою та визначаються в силабусах навчальних дисциплін. Він проводиться у тижні для контрольних заходів згідно з графіком навчального процесу.

Модульний контроль є обов'язковим. За результатами поточного контролю курсант не може бути звільненим від модульного контролю.

До модульного контролю студенти допускаються без будь-яких обмежень. Критерії оцінювання результатів виконання завдань за контрольний захід доводяться до відома курсантів перед початком його проведення або зазначаються безпосередньо у самому завданні.

У разі порушення курсантом встановленого порядку здійснення контрольного заходу (списування, підміна завдання, використання недозволених матеріалів, засобів чи пристроїв) викладач відстороняє цього курсанта від виконання завдання, робить позначку в журналі обліку навчальних занять, оцінює його роботу в нуль балів (незадовільно).

Курсантам забороняється обмінюватись інформацією у будь-якій формі, або використовувати інші матеріали та засоби, крім дозволених.

Студент, який на модульному контролі отримав оцінку «незадовільно», повинен скласти його повторно і отримати позитивну оцінку, в іншому разі до підсумкового контролю він не допускається. Курсант не може повторно складати модульний контроль з метою підвищення оцінки.

Відмова курсанта від виконання контрольного заходу оцінюється як незадовільна відповідь. Формами модульного контролю з навчальної дисципліни «Історія війн та військове мистецтво» є тестові роботи. Модульний контроль проводиться в ході одного з навчальних занять наприкінці вивчення змістового модулю. Також модульний контроль може проводитись в години самостійної роботи тривалістю до 2-х годин.

Розроблені для проведення тестової роботи завдання повинні забезпечувати перевірку теоретичної підготовки курсантів.

Для проведення модульного контролю та оцінки якості засвоєння змісту навчання для змістового модуля встановлюється максимальна кількість балів, яку може набрати курсант під час навчання та за результатами контрольних заходів.

Максимальна кількість балів за тестову роботу становить 50 балів.

Тестова робота містить у собі 25 питань з декількома варіантами відповідей, з яких потрібно обрати правильну. Кожна правильна відповідь оцінюється у 2 бали.

Підсумковий контроль.

Курсант вважається допущеним до підсумкового семестрового контролю у вигляді заліку, якщо він виконав всі види робіт, передбачені робочою навчальною програмою дисципліни і набрав за модульною системою суму балів не менше 50% від максимально можливої за теоретичну частину дисципліни (25 балів) та за практичну частину дисципліни (25 балів).

Умови отримання позитивної оцінки за залік:

- $O3 \geq 60\%$ від максимально можливої кількості відсотків за всі змістові модулі, ($O3$ – кількісна оцінка (у відсотках від максимально можливої в 100 балів за всіма змістовими модулями));

- $OЗКР \geq 50\%$ від максимально можливої кількості відсотків за залік, (ОЗКР – кількісна оцінка (у відсотках від максимально можливої) залікової контрольної роботи).

Розрахунок інтегральної оцінки з дисципліни (B) здійснюється за формулою:

$$B = 0,75 \times OЗ + 0,25 \times OЗКР.$$

Залікова контрольна робота з навчальної дисципліни проводиться шляхом комп'ютерного тестування з використанням тестових завдань. Залікова контрольна робота містить у собі 25 питань з декількома варіантами відповідей, з яких потрібно обрати правильну. Кожна правильна відповідь оцінюється у 4 бали.

Шкала відповідності оцінок за національною системою та системою ECTS

За шкалою ECTS	За національною системою		Бал успішності
	для іспиту	для заліку	
<i>A</i>	5 (відмінно)	зараховано	90 – 100
<i>B</i>	4 (добре)	зараховано	82 – 89,9
<i>C</i>	4 (добре)	зараховано	74 – 81,9
<i>D</i>	3 (задовільно)	зараховано	64 – 73,9
<i>E</i>	3 (задовільно)	зараховано	60 – 63,9
<i>FX</i>	2 (незадовільно)	не зараховано	35 – 59,9
<i>F</i>	2 (незадовільно)	не зараховано	1 – 34,9

3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

3.1 3М-1 Військове мистецтво у стародавньому світі, середньовіччя та нового часу.

3.1.1 Рекомендації

3М-Л1. Самостійна робота курсанта з вивчення теоретичної частини навчальної дисципліни передбачає підготовку до лекційних занять та підготовку до написання тестової роботи №1.

3М-П1. Самостійна робота курсанта з відпрацювання практичної частини навчальної дисципліни передбачає підготовку та доповідь на 5 семінарських заняттях (10 x 5 = 50 балів). Теми семінарських занять:

1. Війни та воєнне мистецтво у державах стародавнього Сходу. [1, с. 5-33]
2. Розвиток військової організації та військового мистецтва у добу Античності. [1, с. 5-33]
3. Військове мистецтво Давньоруської держави. [1, с. 35-58]
4. Військове мистецтво українського козацтва. [1, с. 35-58]
5. Розвиток військового мистецтва у війнах індустриального періоду нового часу. [1, с. 62-113]

Після вивчення змістового модулю 3М-Л1 курсант повинен знати:

- соціально-економічну характеристику причин і характеру війн рабовласницького суспільства;
- комплектування, організацію військ та розвиток військового мистецтва армій рабовласницького суспільства;
- характеристику озброєння воїнів держав Міжріччя, стародавнього Єгипту, Хетського царства та Ассирії, стратегію держав стародавнього Сходу;
- головні риси військових організацій більшості європейських держав за доби раннього середньовіччя;
- стратегію і тактику ведення бойових дій в Європі за доби раннього середньовіччя;
- бойові порядки і тактику рицарського війська;
- організаційну структуру збройних сил Давньоруської держави;
- способи комплектування збройних сил у пізньому середньовіччі;
- стратегію та тактику ведення бойових дій в епоху пізнього середньовіччя;
- спосіб комплектування військ з'являється у середині XVII ст. у Західній Європі;
- комплектування збройних сил другої половини XIX ст.;
- причини першої світової війни.

Після відпрацювання змістового модуля 3М-П1 курсант повинен вміти:

- будувати лінійний бойовий порядок;
- будувати бойовий порядок розсипного строю;
- будувати маніпулярний бойовий порядок;
- будувати когортальний бойовий порядок;
- аналізувати стратегії та тактики ведення бойових дій в епоху пізнього середньовіччя;
- аналізувати військову діяльність давньоримського полководця Юлія Цезаря;
- враховувати у військовій діяльності оперативне мистецтво як складову військового мистецтва;
- аналізувати розвиток тактики у роки першої світової війни.

3.1.2 Питання для самоперевірки

Для перевірки успішності засвоєння теоретичного матеріалу студенти повинні знати відповіді на такі питання.

1. У який період історії з'являються війни та зароджуються збройні сили?
2. Які роди військ були притаманні найдавнішим державам стародавнього Сходу?
3. Що було головною ударною силою в арміях держав стародавнього Сходу?
4. Чим характеризувалася стратегія держав стародавнього Сходу?
5. Які тактичні прийоми виникли в державах стародавнього Сходу?
6. У якій державі стародавнього Сходу виникає кіннота як рід військ? Які тактичні прийоми були застосовані хетами у битві при Кадеші 1312 р. до н. е.?
7. Яка держава стародавнього Сходу характеризувалася високим рівнем організації та проведення заходів інженерного забезпечення?
8. У чому полягає сутність міліційного комплектування війська у державах Стародавньої Греції?
9. У результаті якого маневру карфагенський полководець Ганнібал переміг римське військо у битві при Каннах 216 р. до н. е.?
10. Що було основним тактичним та адміністративним з'єднанням у Стародавньому Римі?
11. Чим давньоримський маніпулярний бойовий порядок відрізняється від когортального?
12. Які головні риси властиві військовій організації більшості європейських держав за доби раннього середньовіччя?
13. Чим визначається стратегія і тактика ведення бойових дій в Європі за доби раннього середньовіччя?

14. Які зміни у складі військ відбуваються з початком доби розвинутого середньовіччя і чим вони обумовлені?
15. Який спосіб комплектування військ з'являється у середині XVII ст. у Західній Європі?
16. Чим було обумовлено виникнення лінійного бойового порядку?
17. Які зразки озброєння та бойової техніки з'явилися у ході першої світової війни?

4. ПИТАННЯ ДО ЗАХОДІВ ПОТОЧНОГО, ПІДСУМКОВОГО ТА СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

4.1 Тестові завдання ЗМ-Л1

1. У який період історії з'являються війни та зароджуються збройні сили? [1, с. 5-33]
2. Які роди військ були притаманні найдавнішим державам стародавнього Сходу? [1, с. 5-33]
3. Що було головною ударною силою в арміях держав стародавнього Сходу? [1, с. 5-33]
4. Чим характеризувалася стратегія держав стародавнього Сходу? [1, с. 5-33]
5. Які тактичні прийоми виникли в державах стародавнього Сходу? [1, с. 5-33]
6. У якій державі стародавнього Сходу виникає кіннота як рід військ? [1, с. 5-33]
7. Які тактичні прийоми були застосовані хетами у битві при Кадеші 1312 р. до н. е.? [1, с. 5-33]
8. Яка держава стародавнього Сходу характеризувалася високим рівнем організації та проведення заходів інженерного забезпечення? [1, с. 5-33]
9. У чому полягає сутність міліційного комплектування війська у державах Стародавньої Греції? [1, с. 5-33]
10. Коли відбулася битва при Марафоні? [1, с. 5-33]
11. Який новий тактичний принцип відкрив Епамінонд при організації битви біля Левктрів? [1, с. 5-33]
12. Що сприяло перемозі македонського війська над персами у битві при Гавгамелах (331 р. до н. е.)? [1, с. 5-33]
13. У результаті якого маневру карфагенський полководець Ганнібал переміг римське військо у битві при Каннах 216 р. до н. е.? [1, с. 5-33]
14. Що було основним тактичним та адміністративним з'єднанням у Стародавньому Римі? [1, с. 5-33]
15. Чим давньоримський маніпулярний бойовий порядок відрізняється від когортального? [1, с. 5-33]
16. Завдяки чому давньоримський полководець Юлій Цезар у битві при Форсалі 48 р. до н. е. переміг противника, який чисельно переважав? [1, с. 5-33]
17. Шляхом порівняння з'ясуйте переваги та недоліки суцільного та розчленованого бойового порядку? [1, с. 5-33]
18. Які головні риси властиві військовій організації більшості європейських держав за доби раннього середньовіччя? [1, с. 33-76]
19. Чим визначається стратегія і тактика ведення бойових дій в Європі за доби раннього середньовіччя? [1, с. 33-76]

20. Які зміни у складі військ відбуваються з початком доби розвинутого середньовіччя і чим вони обумовлені? [1, с. 33-76]

21. Визначте, які фактори впливали на озброєння, бойові порядки та способи комплектування армії Візантійської імперії. [1, с. 33-76]

22. Яку організаційну структуру мали збройні сили Давньоруської держави? [1, с. 33-76]

23. Чим пояснюються зміни у засобах комплектування збройних сил у пізньому середньовіччі? [1, с. 33-76]

24. Які риси властиві стратегії та тактиці ведення бойових дій в епоху пізнього середньовіччя? [1, с. 33-76]

25. Чим відрізнялися організаційні структури реєстрового та запорозького козацтва? [1, с. 33-76]

26. Які характерні риси були притаманні стратегії Б. Хмельницького? [1, с. 33-76]

27. Які бойові порядки українські козаки використовували у обороні? [1, с. 33-76]

28. Який спосіб комплектування військ з'являється у середині XVII ст. у Західній Європі? [1, с. 33-76]

29. Чим було обумовлено виникнення лінійного бойового порядку? [1, с. 33-76]

30. Чим стратегія російських полководців відрізнялася від тієї, що панувала у Західній Європі у XVII – XVIII ст.? [1, с. 33-76]

31. Чим були викликані зміни у комплектуванні збройних сил другої половини XIX ст.? [1, с. 33-76]

32. Який бойовий порядок прийшов на зміну лінійному бойовому порядку і чому? [1, с. 33-76]

33. Яке озброєння з'являється у середині XIX ст. і як воно вплинуло на розвиток військового мистецтва? [1, с. 33-76]

34. Який бойовий порядок приходить на зміну бойовому порядку розсипного строю у поєднанні з батальйонними колонами? [1, с. 33-76]

35. У ході якої війни з'являється оперативне мистецтво як складова військового мистецтва? [1, с. 33-76]

36. Які військово-політичні блоки склалися напередодні першої світової війни? [1, с. 33-76]

37. Чому кампанія 1914 р. називається мобільним періодом війни? [1, с. 33-76]

38. Які періоди першої світової війни ви знаєте? [1, с. 33-76]

39. Які зразки озброєння та бойової техніки з'явилися у ході першої світової війни? [1, с. 33-76]

40. У чому полягала криза позиційної оборони на фронтах першої світової війни? [1, с. 33-76]

41. Що нового приніс у розвиток оперативного мистецтва наступ військ Південно-західного фронту (“Брусиловський прорив”) 1916 р.? [1, с. 33-76]
42. Чим характеризувався розвиток стратегії у роки першої світової війни? [1, с. 33-76]
43. Чим характеризувався розвиток тактики у роки першої світової війни? [1, с. 33-76]
44. Які збройні формування з’явилися на території України в часи Української національно-демократичної революції 1917 – 1921 рр.? [1, с. 33-76]
45. Які характерні риси притаманні воєнним діям на території України в часи Української національно-демократичної революції 1917 – 1921 рр. [1, с. 33-76]
46. Коли Туреччина захопила генуезькі колонії на Північному узбережжі Чорного моря? [1, с. 33-76]
47. Коли існувало Кримське ханство як держава? [1, с. 33-76]
48. Хто заснував першу велику Січ у 50-х роках XVI ст. заснував на острові Мала Хортиця? [1, с. 33-76]
49. Хто став переможцем битви на Чудському озері 5 квітня 1242 р.? [1, с. 33-76]
50. Що було характерною ознакою монгольського війська? [1, с. 33-76]

4.2 Тестові завдання до залікової контрольної роботи (3 семестр)

1. У який період історії з’являються війни та зароджуються збройні сили? [1, с. 5-33]
2. Які роди військ були притаманні найдавнішим державам стародавнього Сходу? [1, с. 5-33]
3. Що було головною ударною силою в арміях держав стародавнього Сходу? [1, с. 5-33]
4. Чим характеризувалася стратегія держав стародавнього Сходу? [1, с. 5-33]
5. Які тактичні прийоми виникли в державах стародавнього Сходу? [1, с. 5-33]
6. У якій державі стародавнього Сходу виникає кіннота як рід військ? [1, с. 5-33]
7. Які тактичні прийоми були застосовані хетами у битві при Кадеші 1312 р. до н. е.? [1, с. 5-33]
8. Яка держава стародавнього Сходу характеризувалася високим рівнем організації та проведення заходів інженерного забезпечення? [1, с. 5-33]

9. У чому полягає сутність міліційного комплектування війська у державах Стародавньої Греції? [1, с. 5-33]
10. Коли відбулася битва при Марафоні? [1, с. 5-33]
11. Який новий тактичний принцип відкрив Епамінонд при організації битви біля Левктрів? [1, с. 5-33]
12. Що сприяло перемозі македонського війська над персами у битві при Гавгамелах (331 р. до н. е.)? [1, с. 5-33]
13. У результаті якого маневру карфагенський полководець Ганнібал переміг римське військо у битві при Каннах 216 р. до н. е.? [1, с. 5-33]
14. Що було основним тактичним та адміністративним з'єднанням у Стародавньому Римі? [1, с. 5-33]
15. Чим давньоримський маніпулярний бойовий порядок відрізняється від когортального? [1, с. 5-33]
16. Завдяки чому давньоримський полководець Юлій Цезар у битві при Форсалі 48 р. до н. е. переміг противника, який чисельно переважав? [1, с. 5-33]
17. Шляхом порівняння з'ясуйте переваги та недоліки суцільного та розчленованого бойового порядку? [1, с. 5-33]
18. Які головні риси властиві військовій організації більшості європейських держав за доби раннього середньовіччя? [1, с. 33-76]
19. Чим визначається стратегія і тактика ведення бойових дій в Європі за доби раннього середньовіччя? [1, с. 33-76]
20. Які зміни у складі військ відбуваються з початком доби розвинутого середньовіччя і чим вони обумовлені? [1, с. 33-76]
21. Визначте, які фактори впливали на озброєння, бойові порядки та способи комплектування армії Візантійської імперії? [1, с. 33-76]
22. Яку організаційну структуру мали збройні сили Давньоруської держави? [1, с. 33-76]
23. Чим пояснюються зміни у засобах комплектування збройних сил у пізньому середньовіччі? [1, с. 33-76]
24. Які риси властиві стратегії та тактиці ведення бойових дій в епоху пізнього середньовіччя? [1, с. 33-76]
25. Чим відрізнялися організаційні структури реєстрового та запорозького козацтва? [1, с. 33-76]
26. Які характерні риси були притаманні стратегії Б. Хмельницького? [1, с. 33-76]
27. Які бойові порядки українські козаки використовували у обороні? [1, с. 33-76]
28. Який спосіб комплектування військ з'являється у середині XVII ст. у Західній Європі? [1, с. 33-76]
29. Чим було обумовлено виникнення лінійного бойового порядку? [1, с. 33-76]

30. Чим стратегія російських полководців відрізнялася від тієї, що панувала у Західній Європі у XVII – XVIII ст.? [1, с. 33-76]
31. Чим були викликані зміни у комплектуванні збройних сил другої половини XIX ст.? [1, с. 33-76]
32. Який бойовий порядок прийшов на зміну лінійному бойовому порядку і чому? [1, с. 33-76]
33. Яке озброєння з'являється у середині XIX ст. і як воно вплинуло на розвиток військового мистецтва? [1, с. 33-76]
34. Який бойовий порядок приходить на зміну бойовому порядку розсипного строю у поєднанні з батальйонними колонами? [1, с. 33-76]
35. У ході якої війни з'являється оперативне мистецтво як складова військового мистецтва? [1, с. 33-76]
36. Які військово-політичні блоки склалися напередодні першої світової війни? [1, с. 33-76]
37. Чому кампанія 1914 р. називається мобільним періодом війни? [1, с. 33-76]
38. Які періоди першої світової війни ви знаєте? [1, с. 33-76]
39. Які зразки озброєння та бойової техніки з'явилися у ході першої світової війни? [1, с. 33-76]
40. У чому полягала криза позиційної оборони на фронтах першої світової війни? [1, с. 33-76]
41. Що нового приніс у розвиток оперативного мистецтва наступ військ Південно-західного фронту (“Брусиловський прорив”) 1916 р.? [1, с. 33-76]
42. Чим характеризувався розвиток стратегії у роки першої світової війни? [1, с. 33-76]
43. Чим характеризувався розвиток тактики у роки першої світової війни? [1, с. 33-76]
44. Які збройні формування з'явилися на території України в часи Української національно-демократичної революції 1917 – 1921 рр.? [1, с. 33-76]
45. Які характерні риси притаманні воєнним діям на території України в часи Української національно-демократичної революції 1917 – 1921 рр. [1, с. 33-76]
46. Коли відбувалось поступове виокремлення зброї.? [1, с. 5-33]
47. Що стало одним з найважливіших здобутків епохи бронзи? [1, с. 5-33]
48. На чому базувалася тактика ведення бойових дій Б. Хмельницький? [1, с. 55-78]
49. Що становило основну масу українських військ? [1, с. 55-78]
50. У кого був запозичений бойовий порядок кінноти запорожців? [1, с. 55-78]

5. ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВНА

1. Історія війн та військового мистецтва.: навч.посіб./ Пугач В. В., Таран І. А., Качан М. В., Жуков В. І., Тіхонов І. М., Кашин І. С., Коцюба В. П. “ХНПС”, 2010. – 128 с.

ДОДАТКОВА

2. Мерников А. Г., Спектор А. А. История войн. От древнего мира до наших дней. – Минск: Харвест, 2007. – 856 с
3. Мина Ж. В. Збройні Сили Директорії УНР та їх боротьба за державну незалежність (листопад 1918 – листопад 1920 рр.). – Автореферат на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. – Л.: друк. СПДФО Марусич М. М., 2008. – 48 с.
- 4 Соколов Б. В. Сто великих войн. – М.: Вече, 2003. – 544 с.
- 5 Спектор А.А., Шереметьева Т.Л. История войн России. От Киевской Руси до наших дней. – Минск: Харвест, 2006.– 645 с.

ІНТЕРНЕТ – ПОСИЛАННЯ

1. (<http://library.odku.edu.ua>)
2. (<http://eprints.library.odku.edu.ua>)
3. (<http://odku.edu.ua/institutifakulteti/kafedra-vijskovoyi-pidgotovki/>)